herpy

KAMELEONER

Brown Leaf Chameleon

Brookesia superciliaris

Brookesia superciliaris er en av de største bladkameleonene og blir 9-10 cm til sammen. Den lever i løvlaget i Madagaskars østlige regnskoger, er brun som et dødt blad og har store beinknuter over øynene. Arten holdes i et lite, fuktig terrarium med et dypt løvlag og små fôrdyr. Den har rykte for å være vanskelig, men oppdrettes i dag regelmessig i små antall.

Familie: Chamaeleonidae Tidligere navn: *Chamaeleo superciliaris*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**9-10 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**2-4 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende og bakkelevende**
Biotop	**Regnskog og fjellskog**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**40 × 30 × 40 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**20-25 °C**
Temperatur, natt	**16-20 °C**
Luftfuktighet	**70-95 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Insekter og små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**4-5 mnd.**
Kullstørrelse	**2-5 egg**
Kull per år	**2-3**
Inkubasjon	**45-120 dager** ved 18-27 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Brookesia superciliaris er en liten kameleon på 9-10 cm til sammen og en av de største bladkameleonene. Kroppen måler høyst omtrent 5 cm fra snute til kloakk, og halen er kort. Hodet er flatt og har en tornet hjelm i nakken. Over hvert øye sitter to trekantede plater av store skjell, og under kjeven sitter 4-6 torner. En rekke på 10-11 torner følger ryggen på hver side.

Fargen er brun, beige, skittengul og svart i flekker, slik at dyret ligner et dødt blad. Evnen til å skifte farge er svakt utviklet. Hannen har en oppsvulmet halerot. Artsnavnet kommer av latin *supercilium*, øyenbryn, og henviser til de store beinknutene over øynene. Arten ligner *Brookesia therezieni*, men mangler dennes små knuter langs halen.

Ved fare kan dyret vibrere eller stå helt stille. Arten har et stort utbredelsesområde og varierer mellom bestandene; noen er mønstret annerledes, for eksempel med en rekke grønne flekker på sidene. Det er uavklart om de dekker over flere arter.

Utbredelse og leveområde

Brookesia superciliaris er hjemmehørende på Madagaskar og finnes langs nesten hele østkysten, fra de tørre strøkene i sør opp til Marojejy og Masoala i nord, og på øya Nosy Boraha. Den lever fra lavlandet og opp til omtrent 1.200 m, blant annet i Andasibe-Mantadia og Ranomafana.

Arten er vanlig flere steder i utbredelsesområdet.

> **Naturlig utbredelse:** Madagaskar.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i løvlaget, på mosedekt jord og i busker og kratt i regnskog og fuktig skog. Den sees i knehøyde langs stiene om dagen, men klatrer også opp på grener og trestammer til omtrent to meters høyde, høyere enn de fleste andre bladkameleoner. Dyrene er dagaktive og livlige, men sky.

I regnskogen ved Ranomafana, omtrent 1.000 m over havet, er det i gjennomsnitt 23-27 °C om dagen i regntiden og 23-25 °C i tørketiden. Om natten faller temperaturen til 19-20 °C i regntiden og omtrent 15 °C i tørketiden. Det regner mesteparten av året, og skogbunnen tørker aldri helt ut. I lavlandet langs kysten er det varmere.

Stell

TERRARIET

Det finnes lite samlet kunnskap om stellet av *Brookesia superciliaris*. Arten har lenge hatt rykte for å være vanskelig å holde og nesten umulig å avle over flere generasjoner, men i dag oppdrettes den regelmessig, om enn i små antall. Temperaturene bygger på klimaet i utbredelsesområdet; resten av stellet er som for andre små, bakkelevende kameleoner, for eksempel *Brookesia stumpffi* og *Brookesia thieli*.

Et enkelt voksent dyr trenger et terrarium på minst 40 × 30 × 40 cm (lengde × bredde × høyde). Gulvarealet er viktigere enn høyden, fordi arten bruker løvlaget, men det må også være grener å klatre i. Bruk et glassterrarium eller et nett-terrarium med moderat ventilasjon, slik at fuktigheten holdes.

Bunnen er et dypt lag (5-8 cm) av jord og sand uten perlitt, dekket av mose og et tykt lag tørre blader. Gi små planter, tynne grener i flere vinkler og skjul av bark. Fjern uspiste insekter og råtne plantedeler raskt, for det fuktige miljøet fremmer sopp. En vannskål er ikke nødvendig.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen skal være 20-25 °C og nattemperaturen 16-20 °C, som i regnskogen i høylandet. Fallet om natten kommer av seg selv når lampene slås av. Arten trenger ikke en solplass; en svak spot er valgfri, men overflaten under den må høyst bli 28 °C, målt med et IR-termometer.

Bruk en termostat til en eventuell spot, og mål temperaturen både ved bunnen og øverst. Over 30 °C er farlig for så små dyr.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 70-95 %, høyest like etter sprøyting og om natten. Sprøyt terrariet grundig minst to ganger om dagen med lunkent vann. Dyrene drikker dråper fra bladene og bruker ikke en skål.

Dråpene skal være borte etter 2-3 timer, og overflaten av jorden må kunne tørke litt mellom sprøytingene, mens jorden nedenunder forblir fuktig. Moderat ventilasjon hjelper, slik at fuktigheten ikke blir stillestående.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og lever i skygge. Bruk et svakt T5-rør med UVB over omtrent halvparten av lokket (Ferguson-sone 1), slik at UV-indeksen ved de øverste grenene ligger omtrent 1 og resten av terrariet er i skygge, og et LED-lys med dagslysfarge til plantene. Tenn lysene i 10-12 timer om dagen.

UVB-rør skiftes etter produsentens anvisning. Planter og skjul sørger for at dyret alltid kan velge skygge.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten spiser små insekter: bananfluer, spretthaler, små siklader, bønnebiller og små kakerlakker. Byttet må høyst være omtrent 20 % av dyrets kroppslengde. Fôrinsektene må selv ha godt fôr, og uspiste insekter tas ut før natten, slik at de ikke plager dyret mens det sover.

Voksne dyr får føde 3-4 ganger i uken og unger annenhver dag. Dryss insektene med kalk og vitaminer 1-2 ganger i uken, og gi variert føde. Viltfangede dyr er ofte utmattet og dehydrert og har tarmparasitter, så en avføringsprøve hos veterinæren anbefales.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten holdes enkeltvis. Den er sky, men livlig og blir lett stresset av forstyrrelse og berøring, så den skal ikke tas i hånden. Ved fare kan den vibrere.

Tett vegetasjon og et dypt løvlag med skjul reduserer stress. Terrariet bør stå på et rolig sted.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen har en oppsvulmet halerot, og hunnen er rundere og blir kuleformet når hun bærer egg. Arten er kjønnsmoden etter 4-5 måneder.

PARRING

Sett hannen inn til hunnen. Er hunnen mottakelig, forblir hun lys og stille; ellers blir hun mørk og truende. Avbryt forsøket hvis hunnen avviser, og prøv igjen senere. Paringsatferden er ikke beskrevet for arten og bygger på andre små kameleoner. Par bare dyr fra samme strøk, fordi artsavgrensningen er usikker.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger 2-5 egg per kull og 2-3 kull i året. Eggene legges omtrent 45 dager etter paringen. Som andre bladkameleoner graver hun dem ikke ned, men skjuler dem under blader, mose eller bark på bakken, så hun må ha et fuktig løvlag og et par barkbiter å legge under. Gi henne ro mens hun legger.

INKUBASJON

Eggene klekkes etter omtrent 68 dager ved 27 °C om dagen og 15 °C om natten, så hold et tydelig temperaturfall om natten. Ved lavere temperatur, 18-23 °C, tar det lengre tid; hos slekten varer rugingen 45-120 dager. Eggene kan ligge i fuktig vermikulitt i en lukket boks med små luftehull.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er svært små. Flytt dem til en liten beholder, innredet som de voksnes, med tynne grener, blader og skjul. Gi bananfluer og spretthaler annenhver dag. Når kjønnene kan skilles, bør hvert dyr bo for seg.

Helse og vanlige feil

Typiske problemer og feil i stellet:

- Dehydrering ved for sjelden sprøyting.
- Varmestress ved temperaturer over 30 °C.
- Innvollsorm hos viltfangede dyr; få en avføringsprøve undersøkt hos veterinæren.
- Beinskjørhet (MBD) ved for lite UVB eller kalk.
- Sopp og hudproblemer ved stillestående fuktighet.
- Stress ved berøring og forstyrrelse.

Levetiden i fangenskap er ikke dokumentert; 2-4 år er et anslag ut fra andre små kameleoner. Kontakt en veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret slutter å spise, er slapt eller puster med åpen munn.

Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.